

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ В ОБЛАСТ ПЕРНИК ПРЕЗ 2022 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страната в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на общите индикатори е ежегодно провежданото наблюдение “Статистика на доходите и условията на живот (EU- SILC)”.

Оценка на бедността

През 2022 г. линията на бедност общо за страната е 525.92 лв. средномесечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 1 571.9 хил. лица, или 22.9% от населението на страната.

Данните от изследването позволяват изчисляване на линия на бедност за всяка област. Приложен е същият метод както при линията на бедност на национално ниво - 60% от средния общ разполагаем нетен доход на домакинствата в рамките на областта. За 2022 г. в област Перник размерът на линията на бедност е 595.04 лв. средномесечно на лице от домакинство, като под прага на тази линия е живяло 25.5% от населението на областта (табл.1).

1. Основни индикатори за бедност

	2018	2019	2020	2021	2022
Линия на бедност - средномесечен размер - левове	353.2	475.3	505.5	591.8	595.0
Относителен дял на бедните - % от населението	11.9	20.9	16.9	22.0	25.5
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери - % от населението	43.5	43.3	41.7	47.5	48.2
Относителен дял на бедните преди получаването на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	21.1	25.7	28.4	31.5	28.7
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	4.1	4.6	5.3	4.9	6.2
Коефициент на Джини ¹	28.2	27.5	28.9	30.0	32.6

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност за област Перник през 2022 г. се повишава с 0.6%, а за страната - с 4.3%. Относителният дял на бедното население нараства с 3.5 процентни пункта.

През 2022 г. област Перник се нарежда на четвърто място в страната както по размер на линията на бедност, така и по относителен дял на бедните спрямо линията бедност.

¹ Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.

Най-ниската линия на бедност се наблюдава в областите Видин и Монтана - съответно по 373 лв., а най-високата - в област София (столица) (832 лв.), следвана от областите Стара Загора (625 лв.), Варна (601 лв.) и Перник (595 лева).

Най-висок е относителният дял на бедните спрямо линията на бедност за областта в областите Стара Загора - 33.9%, Добрич - 27.0%, Ловеч - 26.8%, и Перник - 25.5%. Най-нисък е относителният дял на бедните в областите Шумен - 12.9%, Велико Търново - 15.8%, Силистра - 16.1%, и Търговище - 16.2%.

В област Перник относителният дял на бедност при мъжете е 21.7%, а при жените - 29.1%. В сравнение с предходната година делът на бедност нараства и при двата пола - с 2.5 процентни пункта при мъжете и с 4.4 процентни пункта при жените.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2022 г. на национално ниво показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери (обезщетения, социални и семейни помощи и добавки), равнището на бедност се повишава от 22.9 до 30.3%, или със 7.4 процентни пункта, а за област Перник равнището на бедност се повишава съответно от 25.5 до 28.7%, или с 3.2 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност за областта нараства до 48.2% или с 22.7 процентни пункта.

Поляризацията на населението в област Перник по доход, измерен чрез съотношението на доходите между бедните и богатите слоеве на обществото за 2022 г. показва, че най-бедните 20% от домакинствата имат 6.2 пъти по-нисък доход от най-богатите 20%, като спрямо 2021 г. поляризацията се увеличава.

Материални и социални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. До 2020 г. за оценка на материалните лишения на домакинствата се използваша девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги. От 2021 г. се включва нов показател за тежки материални и социални лишения, който показва липсата на необходими и желани предмети за водене на достоен живот. Изчислява се като дял на лицата от населението, които не могат да си позволят 7 от 13 показателя - 6 на индивидуално ниво и 7 на ниво домакинство.

През 2022 г. в област Перник 14.6% от населението живее в тежки материални и социални лишения (ограничения в 7 от 13 показателя), или с 2.8 процентни пункта по-малко в сравнение с 2021 година.

Домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност

За безработни домакинства в изследването се считат домакинствата, чиито членове не са били заети през последните четири седмици, т.е. всички членове на домакинството на възраст 16 и повече навършени години са били или безработни, или неактивни.

До 2020 г. показателят се изчисляваше за лица на възраст от 18 до 59 години, а от 2021 г. той включва лица на възраст от 18 до 64 години.

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - ЮГОЗАПАД
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ - ПЕРНИК“

Ниската икономическа активност за домакинството се изчислява като съотношението между броя месеци, в които всеки член от домакинството във възрастовата група 18 - 64 години е бил работещ през предходната година (реално отработени месеци), към общия брой месеци, които теоретично би могъл да отработи същият член на домакинството при пълна заетост. За лицата, които декларират, че работят на непълно работно време, броят на месеците се преизчислява към пълно работно време въз основа на отработените часове.

Лицата, живеещи в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, се дефинират като лица от възрастовата група 0 - 64 години, живеещи в домакинство, където възрастните (18 - 64-годишните с изключение на учащите от възрастовата група 18 - 24 години) работят под 20% от техния потенциал през референтната година.

През 2022 г. в област Перник 4.0 хил. лица на възраст 18 - 64 години живеят в домакинства с нисък интензитет на икономическа активност, или това са 6.7% от населението. Спрямо 2021 г. относителният им дял намалява с 0.6 процентни пункта.

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2030“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели. Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални и социални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че през 2022 г. 32.2% от населението на страната, или 2 206.1 хил. лица, са били в риск от бедност и социално изключване. За област Перник през 2022 г. 35.5 хил. лица или 30.1% живеят в риск от бедност или социално изключване - съответно 24.4% от мъжете и 35.5 % от жените. Стойността на показателя намалява с 1.0 процентен пункт спрямо 2021 г., повече при мъжете - с 1.4 процентни пункта, в сравнение с жените - с 0.6 процентни пункта (табл.2).

2. Население в риск от бедност и социално изключване по пол*

	2019	2020	2021	2022
Общо - хил.	33.8	41.5	37.5	35.5
Относителен дял от населението - %	28.0	34.8	31.1	30.1
Мъже - хил.	13.8	16.5	15.1	14.0
Относителен дял от населението - %	23.4	28.5	25.8	24.4
Жени - хил.	20.0	25.0	22.4	21.6
Относителен дял от населението - %	32.3	40.7	36.1	35.5

*Данните за предходните години преди 2021 г. са преизчислени спрямо новата дефиниция

Деца в риск от бедност и материални лишения.

През 2022 г. 44.1% от децата на възраст 0 - 17 години в област Перник са изложени в риск от бедност, при 25.9% общо за страната.

В изследването „Статистика на доходите и условията на живот“ от 2013 г. се събират данни за материалните лишения на децата в домакинството (на възраст между 1 и 15 години). За оценка на материалните лишения при децата в домакинствата се използват тринадесет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги, като например: почивка извън дома поне една седмица в годината (вкл. празници със семейството, гостуване при роднини, приятели, организирана почивка от училището и т.н.); редовни занимания с плуване, свирене на музикален инструмент, участие в младежки организации и др.; екипировка за игри навън (колело, ролери, кънки и др.); купуването на книги, които са подходящи за възрастта на децата (без учебници и учебни помагала); купуването на два чифта обувки по размер в зависимост от сезона и/или за всички сезони.

През 2022 г. в област Перник относителният дял на децата с материални лишения (лишени от поне един от 13 показателя) нараства в сравнение с 2021 г. със 7.1 процентни пункта и достига 51.6%. През 2022 г., както и през предходната година в областта няма деца, на които нито една потребност не може да бъде удовлетворена поради финансови причини.

Методологични бележки

С Регламент № 1700 от 2019 г. на Европейския парламент и на Съвета се определя обща рамка за европейската статистика за лицата и домакинствата, основана на индивидуални данни, събрани чрез извадки. Наблюдението за доходите и условията на живот (SILC), е част от изследванията включени в регламента, и се отнася до събирането на съпоставима и актуална информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени като цяло от целевата съвкупност.

Размерът на извадката за 2022 г. включва 9 243 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на възраст 16 и повече навършени години. Извадката се състои от шест ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение);
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството;
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на възраст 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност

За изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали

За пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече навършени години получава тегло единица, вторият възрастен на 14 и повече навършени години - тегло 0.5, и всяко дете под 14 години - тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Претегляне на данните

Базата данни за всяка страна съдържа следните тегла:

Домакинско тегло (целева променлива DB090) за получаване на действителния брой обикновени домакинства в страната.

Персонално тегло (целева променлива RB050) за получаване на действителния брой лица на територията на страната. Персонално тегло за всеки член на домакинството на възраст 16 и повече

ТЕРИТОРИАЛНО СТАТИСТИЧЕСКО БЮРО - ЮГОЗАПАД
ОТДЕЛ „СТАТИСТИЧЕСКИ ИЗСЛЕДВАНИЯ - ПЕРНИК“

навършени години (целева променлива RB040) за получаване на броя на лицата на възраст 16 и повече навършени години на територията на страната.

При изчисляване на индикаторите за бедност се използва персоналното тегло (RB050), тъй като статусът на бедност се изчислява на индивидуално ниво и целевата група се отнася към цялото население, живеещо в обикновени домакинства. За някои от индикаторите, фокусирани върху лицата на възраст 16 и повече навършени години (например „относителен дял на работещите бедни“), се използва персонално тегло (RB040) за лицата на възраст 16 и повече навършени години.

При изчисляване на индикаторите теглата се коригират с претеглящ фактор за отразяване на липсващите случаи (домакинства с нулеви доходи) в изследването (RB050a).

Поради извадковия характер на изследването за доходите и условията на живот по някои основни показатели са изчислени следните оценки в табл. 3:

3. Оценки на някои основни показатели в област Перник през 2022 година

Индикатори	Относителен дял - %	Стандартна грешка
Население в риск от бедност и социално изключване (нова дефиниция)		
Общо	30.1	6.3
Мъже	24.4	6.5
Жени	35.5	6.8
0 - 17 години	44.1	14.7
18 - 64 години	23.5	6.6
65+ години	36.7	5.4
Риск от бедност		
Общо	25.5	6.0
Мъже	21.7	6.3
Жени	29.1	6.3
0 - 17 години	44.1	14.7
18 - 64 години	17.0	5.6
65+ години	33.4	5.1
Материални и социални лишения (нова дефиниция)		
Общо	14.6	5.9
Мъже	10.7	5.5
Жени	18.2	6.6
0 - 17 години	20.9	14.0
18 - 64 години	14.2	5.9
65+ години	10.8	3.9

Повече информация за индикаторите на бедност и социално включване може да бъде намерена на сайта на НСИ в рубриката „Социално включване и условия на живот“ и в Информационна система ИНФОСТАТ.